

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
“Философия және Саясаттану” факультеті
“Дінтану және Мәдениеттану” кафедрасы

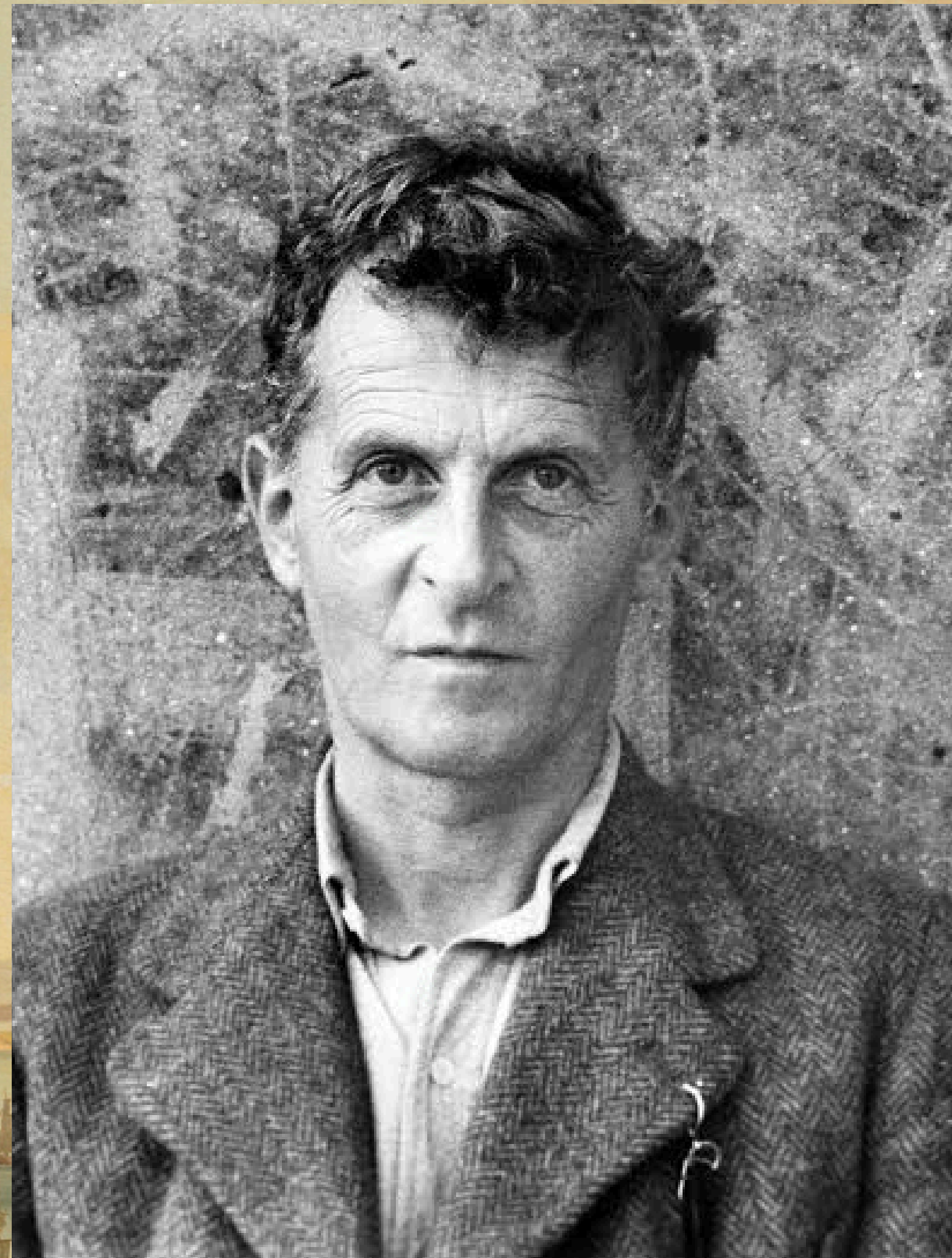

ЛЮДВИГ ВИТГЕНШТЕЙН

Орындаған: Қайнар Мадина
Жетекшісі: Жолдубаева Ажар

Өмірбаяны

Людвиг Витгенштейн (1889–1951) — 20 ғасырдың ең ықпалды философтарының бірі, әсіресе логика, тіл философиясы және таным теориясы салаларында маңызды із қалдырған. Ол Австрияда дүниеге келіп, өмірінің үлкен бөлігін Англияда өткізді. Витгенштейннің философиялық мұрасы екі негізгі кезеңге бөлінеді: ерте және кеш кезең.

Ерте кезең: «Логикалық-философиялық трактат»

1. Тіл мен шындық арасындағы байланыс: Витгенштейн шындықтың құрылымын тіл құрылымымен байланыстырды. Ол тілдің сөйлемдері шындықтағы жағдайларды бейнелейді деп есептеді.

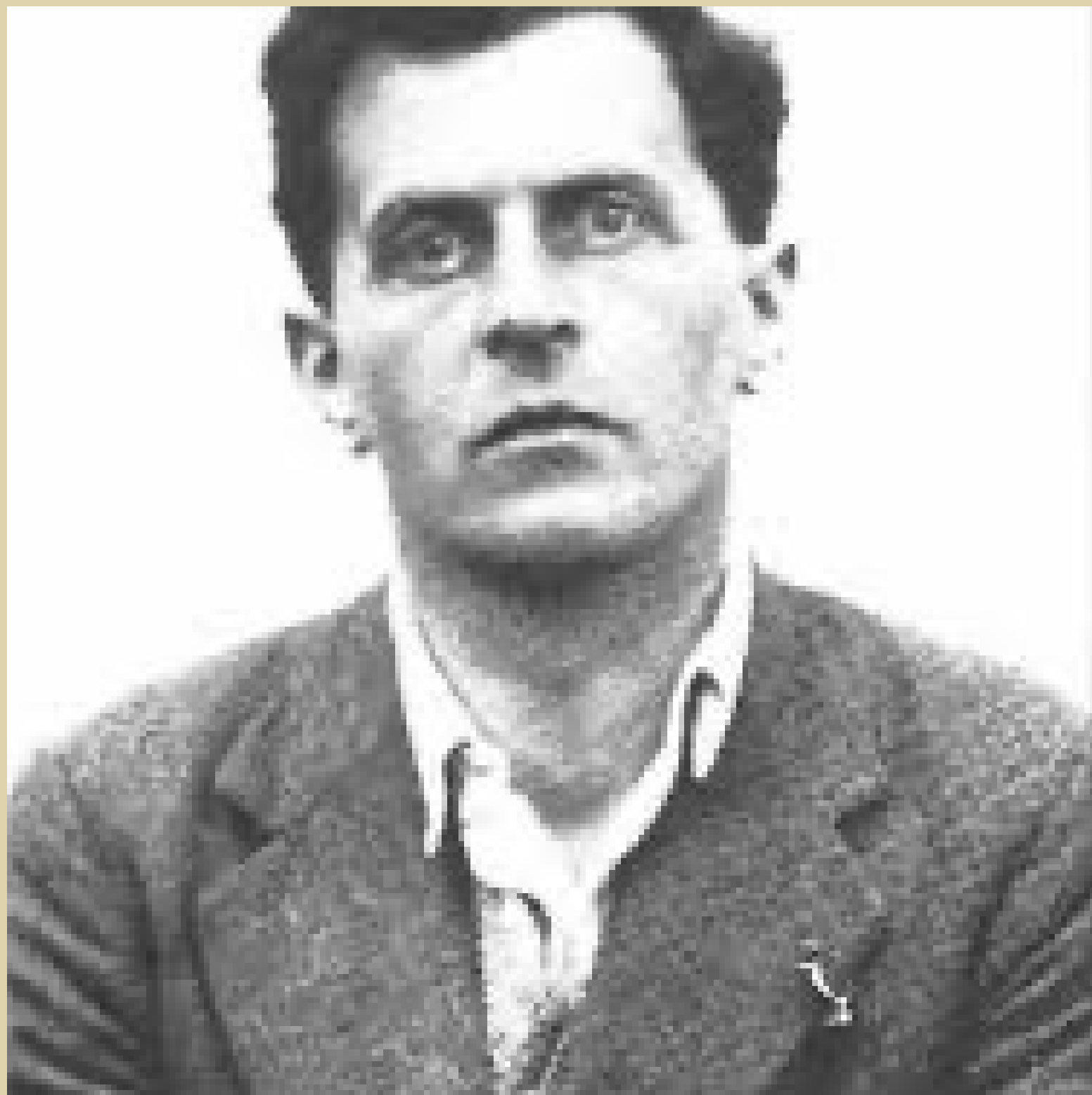
2. Шектеулі білім: Кітапта ол тілдің мүмкіндіктерін, яғни «айтылмайтын» нәрселерді шектеді. Осы тұрғыда ол: «Не туралы айту мүмкін емес, сол туралы үндемеу керек» деген әйгілі тұжырымды ұсынды.

3. Логикалық атомизм: Әлемді қарапайым «атомдардан» тұратын логикалық құрылым ретінде сипаттады, ал тілдегі сөйлемдер шындықтағы жағдайлардың қарапайым бөліктерін білдіреді.

Бұл еңбекке аналитикалық философияның басқа өкілдері, әсіресе Бертран Рассел, үлкен мән берді.

Кейінгі кезең: «Философиялық зерттеулер»

- 1. Тілдік ойындар: Витгенштейн тілдің мәнін түсіну үшін «тілдік ойындар» тұжырымдамасын енгізді. Әрбір контексте тіл өзінің ережелері мен қолданылу әдістеріне ие. Тілдік ойындар ұғымы бойынша, тілдің мағынасы оны қолдану контексіне тәуелді.**
- 2. Тілдің қоғамдық сипаты: Витгенштейн тілді ұжымдық тәжірибе ретінде сипаттап, оның мағынасы адамдар арасындағы қарым-қатынаста ғана қалыптасатынын түсіндірді. Ол жеке тілдің (яғни, бір адамға ғана түсінікті тілдің) мүмкін емес екенін айтты.**
- 3. Мағына - қолданылу: Оның атақты тұжырымдарының бірі – «сөздің мағынасы оны қолдануда». Витгенштейн тілдегі мағынаны тек оның қолданылуында көру керек деп есептеді, бұл формальды логикадан гөрі күнделікті тілдің байлығын зерттеуге көбірек көңіл бөлді.**

Людвиг Витгенштейннің философияға қосқан үлесі әлі де зерттеліп, талқылануда. Оның тіл туралы жаңаша көзқарастары қазіргі философияда ғана емес, лингвистика, когнитивтік ғылым және басқа да әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдарда да кеңінен қолданылуда.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА
РАХМЕТ!